

Z P R Á V Y

BOHUMÍR CHALUPA

NAVŠTĚVA SOVĚTSKÉHO PSYCHOLOGA NA KATEDŘE PSYCHOLOGIE

Dne 21. září 1984 zavítal na katedru psychologie filozofické fakulty UJEP profesor Georgij Nikolajevič Kečhuašvili, doktor psychologických věd z filozoficko-psychologické fakulty Státní univerzity v Tbilisi. Host je vedoucím katedry psychologie práce a inženýrské psychologie. Sekce psychologie má ještě další 3 katedry, katedru obecné psychologie, sociální psychologie a vývojové a pedagogické psychologie. Po přijetí vedoucím katedry psychologie prof. dr. J. Kuricem, CSc., následovala přednáška a beseda s představitelem gruzínské psychologie, které se zúčastnili vědečtí a pedagogičtí pracovníci brněnských psychologických pracovišť a členové sekce psychologie Socialistické akademie v Brně.

Tbiliská státní univerzita byla založena v roce 1918 a již krátce poté (1921) bylo prof. D. N. Usnadzem, který patřil k jejím zakladatelům, započato s budováním Psychologického ústavu. V současné době působí Psychologický ústav v rámci Akademie věd gruzínské SSR, který patří k nejstarším v SSSR (založen v roce 1941).

Tbiliská škola je ve světě známa svou koncepcí zaměřenosti člověka, „ustanovky“, která vychází z teoretické představy, že člověk, osobnost je v celostním vztahu k okolnímu světu. Tento vztah je vyjádřen ve formě zaměřenosti, která je experimentálně zkoumána pomocí široké škály metod. Mezi nimi zaujímají významné místo haptické, zrakové a jiné iluze a další techniky, zjišťující vliv předchozí činnosti na následující vnímání nebo jednání osoby. Rada prací byla věnována také zkoumání dynamiky „ustanovky“ a jejím rozdílům u různých duševních onemocnění a neuróz. Byly studovány korelace k jiným psychologickým metodám, zejména k Rorschachově pokusu, vztahy k teorii H. J. Eysencka aj. Byly též prováděny pokusy u zvířat, u opic, psů a kuřat. „Ustanovku“ je možno též vyvolat pouze v předstávě, když si osoba představuje např. dvě různé velké koule a potom dostane stejně velké koule do rukou.

Měření velikosti „ustanovky“ lze prakticky použít např. v psychologii práce při zkoumání vlivu únavy. Předpokládá se, že ve stavu únavy má člověk snížený kontakt se svým prostředím a tudíž velikost iluze v pokusu se podstatně zmenší.

Psychologické odborné studium je v SSSR pětileté, v Gruzii působí kolem 200 odborníků, aplikace na průmyslových podnicích se zatím uskutečňují pouze prostřednictvím dohod univerzity a Akademie. Psychologie se přednáší pro všechny směry univerzitního studia v rámci širšího základu.

Navštěva prof. Kečhuašviliho přispěla k oživení kontaktů s tbiliskou psychologií a jeho poutavý výklad se setkal s mimořádnou odezvou u posluchačů.

